

**Mendelova univerzita v Brně
Provozně ekonomická fakulta**

Elektronické knihy a analýza jejich trhu

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Ing. Petra Čačková, Ph.D.

Jana Pečinková

Brno 2015

Poděkování

Nejdříve bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Petře Čačkové, Ph.D za její čas a věcné připomínky.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Elektronické knihy a analýza jejich trhu** vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmetná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 21.5.2015

Abstract

PEČINKOVÁ, J. *Electronic books and analysis of their market*. Bachelor thesis. 44 p. Brno: Mendel university in Brno, 2015.

Bachelor's thesis is dealing with electronic books and their market. Literary part of this work describes their history, formats, e-book readers and project for their expansion. Practical part contains analysis of market of electronic books in the Czech Republic and in the world, issue of the illegal downloading and survey concentrated on demand. Based on information I recommended some steps for better sales of e-books.

Keywords

e-books, e-book format, e-reader, DRM

Abstrakt

PEČINKOVÁ, J. *Elektronické knihy a analýza jejich trhu*. Bakalářská práce. 44 s. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015.

Bakalářská práce se zabývá elektronickými knihami a jejich trhem. Literární přehled popisuje jejich historii, souborové formáty, čtecí zařízení a projekty podporující jejich rozšíření. Praktická část obsahuje analýzu trhu elektronických knih v České republice a ve světě, problematiku nelegálního stahování a dotazníkové šetření týkající se poptávky po e-knihách. Na základě předchozích informací jsem doporučila několik kroků pro podporu prodeje e-knih.

Klíčová slova

elektronické knihy, formáty e-knih, čtecí zařízení, DRM ochrana

Obsah

1	Úvod a cíl práce	9
1.1	Úvod.....	9
1.2	Cíl práce.....	9
2	Co jsou elektronické knihy	10
2.1	Základní informace.....	10
2.2	Historie.....	10
2.3	Srovnání e-knihy s klasickou knihou.....	11
2.3.1	Výhody e-knih.....	11
2.3.2	Nevýhody e-knih.....	12
2.4	Souborové formáty.....	12
2.4.1	PDF.....	12
2.4.2	ePUB.....	13
2.4.3	Mobi.....	13
2.4.4	Další používané formáty.....	14
2.5	DRM ochrana.....	14
2.6	Čtecí zařízení.....	15
2.6.1	Čtečky s elektronickým inkoustem.....	15
2.6.2	Multimediální čtecí zařízení.....	16
3	Projekty	18
3.1	Gutenberg.....	18
3.2	Google books.....	18
3.3	Národní digitální knihovna.....	19
4	Analýza trhu	20
4.1	Situace na trhu.....	20
4.1.1	Prodejní modely.....	20
4.1.2	Dostupnost v České republice.....	20
4.1.3	Situace na zahraničním trhu e-knih.....	22

4.1.4	Vstup Amazonu na český trh	23
4.1.5	DPH elektronických a klasických knih	24
4.2	Elektronické knihy v knihovnách.....	25
4.2.1	E-knihovna Městské knihovny v Praze.....	25
4.2.2	Ebrary	25
4.3	Nelegální šíření	26
4.4	Průzkum.....	27
4.5	Určení cílové skupiny.....	30
4.6	Marketing e-knih	31
4.7	Návrh řešení.....	32
5	Závěr	34
6	Literatura	35
A	Dotazník a analýza jeho výsledků	39

Seznam obrázků

1	Jak funguje elektronický inkoust	15
2	Čtečka Amazon Kindle	16
3	Vývoj tržeb za e-knihy v USA	23
4	Odpovědi na otázku číslo 2	27
5	Odpovědi na otázku číslo 3	28
6	Odpovědi na otázku číslo 5	29
7	Odpovědi na otázku číslo 6	29

Seznam tabulek

1	Statistiky prodeje e knih v České republice	20
---	---	----

1 Úvod a cíl práce

1.1 Úvod

V dnešní době je možné v elektronické podobě možné nalézt celé knihovny, staré spisy, mapy, svitky, díla, ke kterým by se obyčejný smrtelník jinak neměl šanci dostat. A to všechno díky digitalizaci a zveřejňování elektronických knih, ať už za poplatek nebo zdarma. K těmto datům se můžeme dostat kdykoliv a kdekoliv.

Téma elektronických knih je mi blízké, jelikož ráda čtu a zajímám se o možnosti četby na různých zařízeních, ne pouze čtení z tištěné knihy. Rozdíly ve čtení tištěných knih a čtení na tabletu je diskutované téma, mnoho lidí ani nezkusí přečíst e knihu, protože si myslí, že by jim nevyhovovala a zůstanou u tištěných. Chtěla bych představit možnosti, jak oslovit tyto čtenáře, aby jim e knihy byly bližší a začali o nich alespoň uvažovat. Protože když už o nich začnou přemýšlet, je to jen krok k jejich nákupu.

1.2 Cíl práce

Ve své bakalářské práci seznámím čtenáře se základními fakty týkajícími se elektronických knih, se stěžejními milníky vývoje e-knih, nepoužívanějšími formáty v jakých se e-knihy vyskytují. Představím, jak fungují čtečky, a uvedu několik příkladů těchto zařízení. Dále se budu věnovat projektům podporující rozšíření elektronických knih. V praktické části se budu zabývat analýzou trhu s elektronickými knihami. Nejdříve zanalyzuji nabídku, představím největší distributory a prodejce e-knih v České republice a vývoj prodeje elektronických knih u nás. Situaci na trhu e-knih u nás srovnám se situací ve světě. Poté zanalyzuji poptávku, určím cílovou skupinu a pomocí dotazníkového šetření zjistím, jak jsou e-knihy rozšířené a jaké jsou preference uživatelů. Cílem práce je návrh kroků k oslovení potenciálních zákazníků, které vytvořím na základě zjištěných informací o stavu nabídky a poptávky v České republice.

2 Co jsou elektronické knihy

2.1 Základní informace

Samotný pojem kniha spousta lidí chápe jako beletrii, ovšem většina knih není beletristických, nýbrž se jedná o literaturu naučnou, vědeckou, případně o různé návody. A stejně tak, jako můžeme mít knihu v papírové formě, můžeme ji také digitalizovat. U některých textů, jako jsou například slovníky, mapy a učební texty, je elektronická forma dokonce častější. Největší zájem o e-knihy přinesla ovšem digitalizace právě beletrie. (Pořízková, 2012)

Elektronická kniha je Českou terminologickou databází knihovnictví a informační vědy klasifikována jako „*knih* v digitální podobě, tedy vytvořená v počítači (tzv. born digital) nebo vzniklá digitalizací tištěného dokumentu. Je možné ji číst buď online nebo offline (tj. ve čtecím zařízení, např. ve čtečce elektronických knih, tabletu, mobilním telefonu).“ (Celblová, 2003)

Dle Lišky a Zaccala (2008) e kniha nemusí být pouze kniha ve formě krásné literatury či naučné nebo vědecké, za e knihu můžeme považovat i noviny, časopisy, návody či příručky.

Katolický (2003) řeší nejasnost v pojmech, a to že pojem e-book může být chápán nejen jako určitý digitální soubor, ale zároveň také jako zařízení upravené pro čtení těchto souborů. Pro ty se ale doporučuje používat pojem „e-book reader“, v češtině čtečka elektronických knih, těm se budu věnovat v samostatné kapitole. Samotnou e-knihu označuje jako soubor virtuálních stránek, kde máme možnost určité manipulace s obsahem. A takto budu e-knihu chápat ve své práci.

2.2 Historie

Vznik prvních elektronických textů je těžké datovat. První elektronická kniha, která je známá, byla kniha zaměřená na IT, obsahující příručky k hardwaru a softwaru. (Liška, Zaccal, 2008).

Za stěžejní datum pro vznik elektronických knih se datuje rok 1971, kdy byl spuštěn projekt Gutenberg. Vznikl v USA a měl za cíl zdigitalizovat co nejvíce knih, které již nepodléhají autorským právům. Dalším mezníkem byl rok 1995, kdy server Amazon.com zahájil prodej knih na internetu. V roce 1998 je přiděleno první e-knize ISBN a také se začnou prodávat první čtečky a e knihy se začnou rozšiřovat také díky mobilním nařízením jako je například Palm PDA. (Lipovský, 2010)

O tom, k jakému úspěchu mají e knihy nakročeno se firma Amazon přesvědčila v roce 2010, kdy poprvé prodala více knih elektronických než klasických. (Barnett, 2011).

I u nás můžeme sledovat rostoucí popularitu elektronických knih. Dle Zprávy o českém knižním trhu 2013/2014 Svazu českých knihkupců a nakladatelů se v České republice v roce 2012 se prodalo asi 200 tisíc kusů, naproti tomu v roce

2013 to bylo 450 tisíc kusů. V roce 2014 svaz odhaduje prodej až milionu elektronických knih na území České republiky.

2.3 Srovnání e-knihy s klasickou knihou

2.3.1 Výhody e-knih

Mezi hlavní výhody z pohledu autora a vydavatele elektronických knih dle Lišky a Zápala (2008) patří především jejich ekonomická dostupnost související s nižšími náklady. Tohoto pozitiva se využívá především u knih, které vychází v menším nákladu a v tištěné formě by jejich vydávání bylo nevýhodné. Jelikož se při využívání elektronických knih nevyužívá papír, šetří se životní prostředí a je jednodušší knihy skladovat, řeší problém skladovacích zásob a zároveň se snižují náklady na distribuci. Ovšem nejzásadnější je, že při nepoužívání papíru se snižují výrobní náklady. Knihy v elektronické formě se dají dle potřeby aktualizovat, mohou se do nich vkládat animace, videa či odkazy. V klasických knihkupectvích se může stát, že hledanou knihu nemají k dispozici, je vyprodaná, což se ale v případě, že knihu prodáváte v elektronické podobě, nestane.

Zásadní výhody pro uživatele dle Lišky a Zápala (2008) se týkají možností práce s textem. Do souboru je možné přidávat poznámky a zvýrazňovat si text, což by papírovou knihu znehodnotilo, lze si také volit velikost textu nebo i jeho font či lze vyhledávat slova.

Hluběji se porovnávání věnuje Pořízková (2012), která ve své knize představuje hned několik nejběžnějších aspektů pro srovnání elektronických knih s klasickými. První z nich je dobrá dostupnost a pohodlí při pořizování elektronických knih, které stahujeme z internetu a nemusíme pro ně do kamenného obchodu. Máme možnost vytvářet si vlastní virtuální knihovnu a mít knihy neustále při sobě ve čtecím zařízení. Data ve čtečce jsou prostorově neomezená. Papírová kniha se může znehodnotit nebo zničit, ale ztracenou e-knihu je vcelku snadné znovu získat. U obchodů s e-knihami je lépe rozšířená zpětná vazba od zákazníků, na stránkách nabízejících e-knihy mohou uživatelé hodnotit jednotlivé tituly, což je důležité jak pro další zákazníky, tak pro vydavatele, kteří mají přehled o poptávce po daných titulech. Velkou výhodou e-knih je celkově vyšší komfort. Nemusíme u sebe nosit těžké knihy, vše máme v jednom zařízení. U některých papírových knih může být text u vazby nečitelný, což v případě e-knih nehrozí. Elektronické knihy lze na většině čtecích zařízení číst i při horších světelných podmínkách nebo i v úplné tmě, což se ovšem netýká zařízení s technologií elektronického inkoustu, která se snaží co nejvíce napodobit čtení klasické knihy. Snad všichni studenti využívají elektronické knihy jako učební pomůcku. Ta má velkou oblíbenost i u pedagogů, jelikož je možné individuálně přizpůsobit text potřebám studentů, lze je dle potřeby aktualizovat, odkazy propojovat několik dokumentů.

2.3.2 Nevýhody e-knih

Elektronické knihy mají tolik výhod, až by se člověk mohl ptát, proč se ještě vůbec vyrábějí papírové knihy. Je tu ovšem stále několik aspektů, ve kterých klasické knihy předčí ty elektronické.

Využívání e-knih je podmíněno vlastnictvím čtecího zařízení, jehož pořízení je finančně náročnější a pro jeho používání je potřeba určitá počítačová gramotnost. Čtečky jsou závislé na elektrické energii, mohou se vybit nebo i porouchat, čtení e-knih je naprosto závislé na technologiích. Je potřebné zvyknout si na čtení na jiném médiu, jelikož čtení e-knih na většině zařízení namáhá zrak, čtečky využívající tekutý inkoust jsou šetrnější. Čtenáři může vadit také složitější struktura elektronického dokumentu, jeho členění nebo vložené hypertextové odkazy. Elektronická data neustálými aktualizacemi a dodatečnými zásahy mohou přicházet o svoji věrohodnost. Největší problém může nastat u hypertextových odkazů, které mohou odkazovat na již neexistující stránky. U e-knih se mění používané formáty a může se dle potřeby měnit jejich obsah, proto je u klasických knih oproti e-knihám výhodou jejich životnost a trvanlivost. Nejčastěji zmiňovaným faktem pro klasické knihy bývá to, že mají svoji tradici. I když se vydavatelé e-knih snaží co nejvíce napodobit čtení klasické knihy barvou stránek, zvuky při otáčení stránek, nemůžeme si e-knihu vzít, položit si ji do poličky vedle ostatních, vlastnictví dat neznamena tolik, jako fyzické vlastnictví knihy. (Pořízková, 2012)

2.4 Souborové formáty

Elektronické knihy existují v mnoha různých formátech. Ten má důležitý význam pro kvalitu samotného čtení elektronické knihy na čtecím zařízení a celkově na vlastnosti dané e-knihy a manipulaci s ní.

Formáty můžeme rozdělit na dvě skupiny, na statické a dynamické formáty. Statické (například PDF) zobrazují pevně danou sazbu jednotlivých stran a neumožňují uživatelskou proměnu typografických kvalit textu. Další skupinou jsou dynamické formáty (například ePub), při jejichž používání si čtenář může měnit velikost písma, font, to zapříčiní, že se změní rozložení textu na stránce, což u statických formátů není možné. (Pořízková, 2012)

Nyní představím, jaké jsou dle Pořízkové (2012) v současné době dominující formáty.

2.4.1 PDF

PDF je jeden z nejčastěji využívaných formátů, který byl vytvořen firmou Adobe. Jeho nejdůležitější vlastností je zachování předlohy, která bude zobrazena vždy stejně. Což může být bráno i jako nevýhoda, například při zvětšování textu. (Pořízková, 2012)

Základní informace o tomto formátu jsou představeny na stránkách firmy Adobe. Zmiňují se o zachování všech informací v originálu, i když se jedná o spojení do jednoho souboru, kdy se spojí více typů souboru do jednoho dokumentu PDF. Při vzájemné komunikaci nemusí mít odesílatel a příjemce stejný software, ale stejně se vždy zobrazí originál. Mnohé firmy a státní organizace z celého světa využívají formát PDF pro své dokumenty, kvůli možnosti ochrany dokumentu pomocí hesla. To zvyšuje bezpečnost výměny dat, dokument bez hesla nelze kopírovat, upravovat či tisknout. Lze také odstranit pouze citlivé údaje, které se zobrazí pouze po zadání hesla. Se soubory ve formátu PDF lze pracovat téměř ve všech operačních systémech. V souboru lze snadno vyhledávat a to i tehdy, pokud byl text oskenovaný a převedený technologií optického rozpoznávání znaků. A nakonec lze dokument snadno elektronicky podepisovat. (Adobe ČR, 2012)

2.4.2 ePub

Tento formát byl vytvořen společností International Digital Publishing Forum. Jedná se o univerzální formát, který je možný využívat ve většině čtecích zařízení s výjimkou Amazon Kindle. Díky podpoře ochrany DRM patří k nejoblíbenějším formátům nakladatelů. (Pokorný, 2012)

Na stránkách International Digital Publishing Forum se dozvíme o základních vlastnostech nejnovější verze tohoto formátu, což je ePub3. Tato verze podporuje HTML5, díky tomu je zjednodušená navigace v souboru. Velký důraz v této verzi se klade na podporu multimédií. Do dokumentu může být vedle obrázků vloženo i audio a video, které může být ihned přehráno. Záleží ovšem na tom, zda tyto funkce podporuje čtecí zařízení. S tím souvisí i funkce Text-to-speech, která umožňuje poslouchat text zvoleného dokumentu. Formát ePub podporuje na rozdíl od PDF přizpůsobení textu stránce při změně velikosti písma a volbu fontu. (International Digital Publishing Forum, 2011)

2.4.3 Mobi

Jedná se o jeden z nejpobulárnějších formátů e-knih, který byl původně vytvořen francouzskou firmou Mobipocket SA. Tuto firmu v roce 2005 koupil Amazon a od té doby je formát Mobi používaný firmou Amazon pro jejich čtečky Kindle. A na tomto formátu je založen proprietární formát Amazonu AZW. Formát Mobi byl od začátku koncipován jako formát pro e-knihy. Podporuje základní formátování textu, může obsahovat tabulky, obrázky a odkazy a při změně velikosti textu ho zalamuje dle stránky. Mezi jeho základní vlastnosti patří také DRM ochrana proti nelegálnímu kopírování. (Pokorný, 2012)

2.4.4 Další používané formáty

TXT

Jedná se velice jednoduchý formát s velice malou velikostí souboru, který je čitelný na většině platforem. Jeho hlavními nevýhodami je, že nelze pracovat s grafikou a formátováním dokumentu. (Pořízková, 2012)

HTML

Hypertext Markup Language je formát pro tvoření webových stránek. Využíval se u prvních knih převedených do elektronické podoby, které vznikaly naskenováním tištěné knihy a jejím převodem pomocí technologie optického rozpoznávání znaků (OCR). S nástupem propracovanějších formátů pro e-knihy ustoupil do pozadí. (Pokorný, 2012)

Microsoft LIT

Jedná se o proprietární formát firmy Microsoft pro čtečky Microsoft Reader. Vznikl v roce 2000 jako formát pro e-knihy. Dnes již ale není moc rozšířený, protože se v roce 2011 přestaly vydávat e-knihy v tomto formátu. (Pokorný, 2012)

AZW

AZW je formát založený na vlastnostech formátu Mobi, ale jedná se o výhradní formát firmy Amazon, který je kompatibilní pouze se čtečkami Amazon Kindle. (Pořízková, 2012)

KF8

Kindle format 8 je nový formát firmy Amazon, který by měl nahradit stávající mobi/azw. Liší se ale tím, že je jeho součástí HTML5 a CSS3 podpora, tudíž lze vytvářet složitější a propracovanější dokumenty, například i publikaci komiksů. (Amazon, 2015)

iBOOK

Je formátem firmy Apple založený na formátu ePUB. Knihy v tomto formátu jsou chráněny speciální FairPlay DRM ochranou a mohou být prodávány pouze prostřednictvím firmy Apple. (Pokorný, 2012)

Wooky

Tento formát je rozšířený v českém prostředí. Lze ho číst pouze na čtecích zařízeních značky Wooky, tudíž se jedná o uzavřený formát. (Pokorný, 2012)

2.5 DRM ochrana

Digital Rights Management je technologie zabraňující nelegálnímu šíření a kódování elektronických dat, vedle e-knih se jedná i o hudbu. DRM byla vytvořena především pro ochranu autorských práv na základě směrnice č. 2001/29/ES

o harmonizaci určitých aspektů autorského práva v informační společnosti vydané Evropskou unií. (Otevřel, 2005)

Existují dva typy ochrany DRM. První je Adobe DRM, která se používá u formátů ePub a PDF a jedná se o silnější ochranu, která je ovšem složitější a po zakoupení je třeba provést několik kroků. Knihu je možné číst pouze, pokud je uživatel registrovaný na stránkách Adobe.com a má svoje Adobe ID. Po zakoupení se v knihovně neobjeví ihned požadovaná kniha, ale soubor sloužící k získání licence ke stažení knihy. A po otevření souboru dojde ke stažení knihy. Druhou možností je sociální DRM, u kterého je zakoupená kniha jasně spojena s kupujícím. Většinou se jedná o větu vloženou na začátek souboru, ze které je jasné, kde byla kniha nakoupena. Po zakoupení knihy se soubor ihned stáhne a je připraven ke čtení. (Alza.cz)

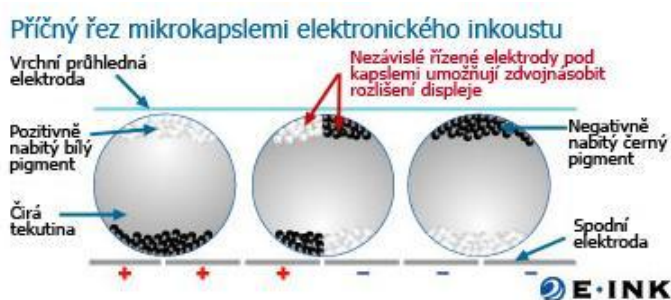
2.6 Čtecí zařízení

Pro práci s digitální knihou musí být soubor v určitém formátu vložen do čtecího zařízení s odpovídajícím softwarem. Může se jednat o specializované zařízení určené přímo pro práci s elektronickými knihami, což jsou čtečky (anglicky e-readery), nebo o univerzálnější zařízení jako jsou počítače, notebooky, PDA či chytré telefony. (Pořízková, 2012)

2.6.1 Čtečky s elektronickým inkoustem

Elektronický inkoust (zkratka e-ink) vznikl především kvůli snížení energetické náročnosti čtecích zařízení oproti těm s LCD displeji a také proto, že se snaží napodobit vzhled papírových stránek. (Pořízková, 2012)

Základní jednotkou elektronického inkoustu jsou mikrokapsle naplněné bílými a černými mikrogranulemi. Na mikrokapsli působí elektrický náboj, který přesouvá bílé pozitivně nabitě a černé negativně nabitě mikrogranule. (PocketBook, 2014)

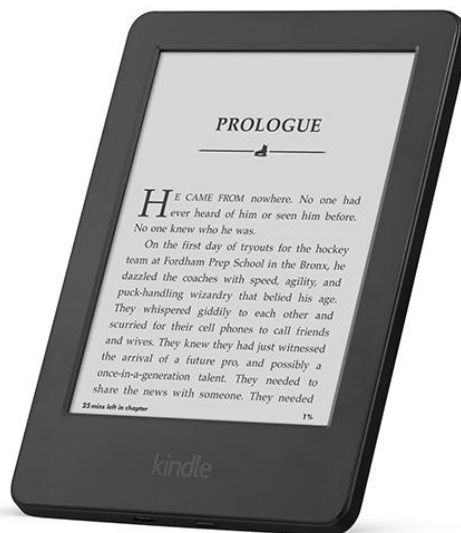

Obr. 1 Jak funguje elektronický inkoust

Elektrický inkoust potřebuje pro čtení odražené světlo, sice se díky tomu více podobá papíru a je příjemnější pro čtení, ale na druhou stranu se čtečky s e-ink technologií stávají závislými na okolním světle. Pro provoz čtečky s elektronickým in-

koustem je třeba energie jen pro načtení dané stránky. Díky nízkým energetickým nárokům lze na čtečce přečíst asi 5000 až 10000 stránek po jednom nabití. Čtečky s e-ink technologií nejsou ideální zařízení pro multimédia, jelikož načítání stránek není tak rychlé jako u LCD obrazovek, které se pro tyto účely hodí lépe. (PocketBook, 2014)

Mezi nejznámější čtečky s e-ink technologií patří například čtečky Amazon Kindle, čtečky od firmy PocketBook, Sony, Irex nebo Bookeen. (Dočekal, 2010)

Obr. 2 Čtečka Amazon Kindle

2.6.2 Multimediální čtecí zařízení

Jedná se o velkou skupinu zařízení, na kterých se dá e-kniha přečíst. Patří mezi ně tablety, PDA, smartphony nebo i notebooky či počítače. (Vytlačil, 2014)

Nejrozšířenější skupinou jsou právě stolní počítače a notebooky. Ty jsou díky velikosti obrazovek ideální pro čtení odborných publikací, jako jsou odborné knihy a časopisy nebo studijní materiály. Tyto dokumenty bývají nejčastěji ve formátu PDF, pro jehož čtení jsou větší obrazovky ideální. Hlavní nevýhodou čtení na počítači je to, že ze čtení bolí oči. Tyto přístroje nejsou také příliš mobilní. Pro počítače je k dispozici několik programů pro čtení e-knih. Pro dokumenty ve formátu PDF se nejčastěji využívá Adobe Reader. Firma Amazon umožňuje čtení svých knih na veškerých zařízeních, od tabletů, přes mobilní telefony až po počítače. (Vytlačil, 2014)

Chytré telefony a tablety tvoří skupinu mobilních multimediálních zařízení, na kterých můžete číst e-knihy, poslouchat hudbu, sledovat videa, být připojeni k internetu. Jsou velmi praktická, lehce přenosná a ergonomická. Displeje těchto zařízení ovšem vyzařují světlo, které neprospívá očím. Oproti čtečkám s e-ink technologií disponují barevným displejem. Jejich pořizovací cena je o něco vyšší než u čteček, a to kvůli množství funkcí, které tato zařízení nabízejí. Jednou z nich je

možnost čtení elektronických knih. Pro tuto funkci existuje velké množství různých programů. Stejně jako pro počítače existují pro telefony a tablety aplikace firmy Amazon a Wooky. Pro čtení e-knih ve formátu PDF je určen Adobe Reader nebo GoodReader, který je doporučován pro odborné publikace. Program podporující různé formáty se nazývá FBReader, můžete se díky němu přečíst knihy ve formátu ePub, Mobi, HTML, DOC nebo PDF. (Vytlačil, 2014)

3 Projekty

K rozšíření elektronických knih a jejich dostupnosti široké veřejnosti významně přispělo množství projektů, jak celosvětových tak i českých. Ze světových představím chronologicky první z těchto projektů a tím je projekt Gutenberg. Nejrozšířenější projekt a pravděpodobně nejznámější i lidem nezabývajícím se elektronickými knihami, jedná se o projekt Google books. Z těch českých představím nejrozsáhlejší projekt u nás a tím je Národní digitální knihovna realizovaná skrz digitální knihovny Kramerius a Manuscriptorium.

3.1 Gutenberg

Projekt Gutenberg založil dnes již zesnulý Michael S. Hart roku 1971. Cílem bylo elektronicky zpřístupnit veřejnosti literaturu, již vypršela autorská práva a to tak, že zdarma a v co nejpřístupnějším formátu. Celý projekt funguje díky dobrovolníkům a je nevýdělečný. V počátcích tohoto projektu se tvůrci museli vypořádat s kapacitou přenosných médií, která se tehdy používala. Byly to diskety o kapacitě 360 KB, ovšem průměrná kniha s třemi sty stránkami zabírala asi jeden MB. Proto se snažili produkovat kratší knihy. S pozdějšími disketami o kapacitě 1,44 MB se rozšířily možnosti v produkci i delších knih. Samozřejmě největší rozmach přišel s rozšířením internetu, kde si je mohou uživatelé stahovat, sdílet a předávat dál. Celá knihovna je k dispozici na oficiálních stránkách projektu a orientace zde je velmi intuitivní. (Handl, 2004)

V dnešní době tato databáze obsahuje přes 46 000 knih, ve spolupráci se sesterskými projekty, přičleněnými projekty a dalšími zdroji se jedná o více než 100 000 knih. Prvním textem projektu Gutenberg byla americká Deklarace nezávislosti, jedná se o jednu z prvních elektronických knih vůbec. První knihou psanou v češtině v projektu Gutenberg bylo R.U.R. od Karla Čapka, v českém jazyce jich stále moc nenajdete, jejich počet se pohybuje pod dvacet knih. Knihy projektu Gutenberg si může přečíst každý, kdo má přístup k internetu. Na oficiálních stránkách projektu můžete stahovat knihy ve formátech HTML, EPUB, Mobi, TXT nebo v archivu zip. (Project Gutenberg, 2014)

3.2 Google books

Projekt Google books byl spuštěn v roce 2004, především proto, aby se pomocí vyhledavače Google dalo jednoduše vyhledávat v tištěných knihách, které byly pro tento projekt skenovány. Do současnosti bylo naskenováno a zařazeno do databáze na 12 milionů knih, pokud by se započítaly další partnerské projekty, jednalo by se až o 30 milionů svazků z celého světa. Hlavními partnery v počátku tohoto projektu byly Stanford University, University of Michigan, Harvard University, Oxford University Press a New York Public Library, které poskytovaly knihy k naskenování. (Stanford University Libraries)

V projektu se digitalizují jak odborné knihy, tak beletrie. Problém, který je v tomto projektu třeba řešit, jsou autorská práva, kvůli kterým byla na firmu Google několikrát podána žaloba. Knihy jsou tedy podle ochrany autorských práv rozděleny do tří skupin. První skupinou jsou knihy, u kterých už doba pro ochranu autorských práv vypršela. Tyto knihy mohou být zpřístupněné celé bez omezení. V druhé skupině se nacházejí knihy, k jejichž zveřejnění v projektu Google books nebyl dán výslovný souhlas autora, ten se ovšem může nesouhlasně vyjádřit a jeho kniha nebude digitalizována. V knihách z druhé skupiny lze vyhledávat, ovšem nejsou zobrazovány v celé verzi, ke čtení jsou pouze její úryvky. O zařazení do projektu a zveřejnění obsahu knih ve třetí skupině rozhoduje vlastník autorských práv. Ten rozhoduje také o tom, které části budou přístupné ke čtení. (Bartošek, 2009)

3.3 Národní digitální knihovna

Tento projekt je realizován pomocí Národní knihovny České republiky a Moravské zemské knihovny v Brně a je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Projekt Národní digitální knihovna je rozdělen do tří hlavních linií. První z nich je digitalizace knih vydaných v České republice, napsaných v českém jazyce nebo knih, které pojednávají o České republice v časovém rozmezí 19. až 21. století. Cílem druhé linie je dlouhodobé a bezpečné uložení digitalizovaných dokumentů v digitálním úložišti. Třetí linie je zaměřena na uživatele, pro které jsou zpřístupněny digitalizované dokumenty. (Národní digitální knihovna, 2015)

Na oficiálních stránkách Národní digitální knihovny (2015) je popsáno, jak probíhá digitalizace dokumentů zajišťovaná digitalizační linkou, jejímž výstupem je elektronická verze tištěného dokumentu. Prvním a nejdůležitějším krokem je naskenování knihy. Následně se pořízené obrázky dokumentů kontrolují, upravují a ořezávají. Ke knize se doplní její katalogizační a identifikační údaje. Posledním krokem je převod obrázků do textu využitím metody optického rozpoznávání znaků. Digitalizační linky provádějící tyto procesy pro tento projekt dvě a to v Národní knihovně v Praze a Moravské zemské knihovně v Brně.

Digitalizované knihy projektu Národní digitální knihovna lze nalézt v knihovně Kramerius 4, která obsahuje několik milionů stran bohemikálních textů z 19. až 21. století od roku 1801 do současnosti včetně překladů. Tento systém je propojen s nižší verzí databáze Kramerius, tou je Kramerius 3. Ta byla vytvořena v rámci Národního programu Kramerius a dále již není rozvíjena. Kramerius 4 se více zaměřuje na fulltextové vyhledávání, oproti Krameriu 3, který byl založen na procházení stromové struktury dat. (Národní knihovna České republiky, 2014)

V březnu 2015 vyšla beta verze aplikace Kramerius pro přístroje s operačním systémem Android pod záštitou Moravské zemské knihovny. Aplikace nabízí digitalizované dokumenty projektu Kramerius, které jsou volně ke stažení do zařízení přes obchod Google play. (Google play, 2015)

4 Analýza trhu

4.1 Situace na trhu

4.1.1 Prodejní modely

Na trhu elektronických knih existují základní dva prodejní modely. První se nazývá otevřený systém a druhý uzavřený.

Při využití otevřeného systému prodeje zakoupená e-kniha není spojena s konkrétním čtecím zařízením ani softwarem. Danou knihu lze zakoupit u více prodejců a stáhnout do svého zařízení. Nejčastěji jsou používány formáty PDF, Mobi nebo ePub. Tento systém prodeje v České republice využívají například společnosti Palmknihy, Ereading nebo Kosmas. Zakoupené knihy mohou obsahovat DRM ochranu, ale také nemusí, to záleží na preferencích prodejce.

V rámci uzavřeného systému je nákup a využívání obsahu součástí jednoho systému. Nelze využívat libovolná čtecí zařízení nebo software. Uživatel musí vlastnit zařízení nebo software umožňující zobrazení tohoto obsahu. V rámci tohoto systému je kladena na první místo ochrana proti kopírování. Uzavřeného modelu prodeje využívá pro distribuci svých produktů americká firma Amazon, v České republice se jedná o firmu Wooky a.s.

4.1.2 Dostupnost v České republice

První větší rozmach v prodeji elektronických knih v České republice nastal v letech 2009 a 2010, kdy došlo k rozšíření čtecích zařízení. V poslední době se elektronické knihy dostaly do podvědomí ještě více, zvýšil i počet prodejců e-knih na českém trhu.

Pro trh e-knih v České republice existují pouze odhady prodejů vydané Svazem českých knihkupců a nakladatelů, které jsou vyčísleny v následující tabulce.

Rok	Počet prodaných ks	Velikost trhu [mil. Kč]	Podíl na trhu knih
2010	neměřitelné	-	0,00 %
2011	17 000	2	0,03 %
2012	200 000	24	0,38 %
2013	450 000	54	0,86 %
2014	1 000 000	120	1,67 %

Tab. 1 Statistiky prodejů e-knih v České republice (Zdroj: Zpráva o českém knižním trhu, SČKN, 2014)

V roce 2010 byl trh e-knih u nás teprve v počátcích, proto nejsou známa přesnější čísla. Prodeje v roce 2011 se odhadují okolo 17 000 kusů prodaných e-knih, ovšem podíl na trhu je zanedbatelný. Následující rok již prodeje vzrostly velmi výrazně na 200 000 a v roce 2013 více než dvojnásobně na 450 000. Asi milion prodaných kusů se odhaduje v roce 2014, velikost trhu dosáhla 120 milionů korun,

ovšem podíl na trhu činí asi 1,67 %, což je oproti zemím jako USA (asi 30 %), Velká Británie (25 %) nebo Německo (10 %) výrazně méně.

Podíl na trhu se v tabulce 1 počítá jako násobek prodaných kusů a průměrné ceny elektronické knihy, která se v České republice dlouhodobě pohybuje kolem 120 Kč bez DPH, které je u nás ve výši 21 %.

V roce 2013 bylo na českém trhu elektronických knih přibližně 220 nakladatelů a produkce roku 2013 dosáhla asi 10 tisíc titulů skrz žánry. Největší poptávka je po detektivkách, v posledních letech se u nás mezi nejprodávanější autory řadí norský autor Jo Nesbo se svými krimi příběhy, dále jsou nejprodávanějšími sci-fi a fantasy knihy, romány, povídky a novely, thrillery a romantické knihy až poté přijdou na řadu naučné knihy, učebnice a odborná literatura.

Mezi nejvýznamnější distributory e-knih v České republice patří společnosti eReading, Kosmas, Martinus, Palmknihy a Wooky. Na zdejším trhu elektronických knih figurují i další prodejci, kteří využívají sítě distributorů a pouze zajišťují koncový prodej zákazníkům, mezi ně patří Alza, Datart, eBux, Knihcentrum a Knihy.idnes.cz.

Pořadí největších prodejců e-knih v České republice je dle informací od nakladatelů následující: na prvním místě Palmknihy, na druhém Alza, na třetím eReading a na čtvrtém Kosmas.

Následně představím největšího prodejce e-knih v České republice a tou je společnost Palmknihy s.r.o., která byla zároveň jednou z prvních organizací u nás zabývajících se elektronickými knihami. Společnost vznikla již v roce 1999 a v současné době nabízí k prodeji elektronické knihy, audio knihy a multilicence pro firmy. Zakladatelé této společnosti byli přesvědčeni, že se elektronické knihy rozšíří během pár let. Ovšem poptávka po tomto produktu nebyla, proto se rozhodli nabízet e-knihy zdarma, a to především ty, kterým již vypršela doba pro ochranu autorských práv. Až v roce 2010 byla poptávka po elektronických knihách taková, že se firma odhodlala spustit prodej e-knih. V roce 2011 prodala 7 217 elektronických knih, ovšem každým rokem se počty prodejů mnohonásobně zvyšují. Z jejich nabídky free knih bylo v roce 2011 staženo 2 614 225 kusů knih, což vypovídá o tom, že většina čtenářů alespoň v roce 2011 nebyla ochotna zaplatit za produkt nabízenou cenu a raději volili knihy volně přístupné ke stažení. V roce 2012 už Palmknihy prodaly více jak 65 tisíc kusů e-knih, v roce 2013 přes 150 tisíc knih a v roce 2014 se prodeje vyšplhaly až na dvojnásobek prodaných kusů roku 2013. V roce 2015 se předpokládá další nárůst prodejů.

Prodejce a distributor eReading má ve svém nabízení z produktů vedle elektronických knih ještě svoji vlastní čtečku eReading.cz 4 Touch Light. Společnost se úspěšně snaží odlišit od konkurence nabídkou dvou bonusových produktů. Na svých stránkách vedle prodeje elektronických knih, nabízí také sekci eNovin. Pro využívání této služby je třeba vlastnit čtečku eReading.cz, která bude spárována s účtem u stejné společnosti. V nabídce jsou Literární noviny, Česká pozice, Mediář, U lékaře, Hokej.cz, Kinobox, Literarky.cz, iDNES.cz, E15 a další. Pokaždé když se čtečka připojí k Wifi, budou do ní automaticky odeslány nové články předplatěných periodik. Vedle eNovin eReading nabízí ještě další bonusovou službu a tou

jsou výpůjčky e-knih. Lze si půjčit e-knihy do čtečky nebo tabletu. Do tabletu je třeba nainstalovat aplikaci eReading.cz, která je zdarma ke stažení. E-kniha bude ve čtecím zařízení aktivní po 21 dní a jejich ceny se pohybují od 69 Kč do 99 Kč, nebo je možné využít výhodné předplacené balíčky.

Portfolio společnosti Kosmas je mnohem širší než u předchozích společností. Nabízí elektronické knihy, tištěné knihy, filmy na DVD, deskové hry, LEGO a puzzle, hudbu, audioknihy a softwary především pro výuku cizích jazyků. Nejvíce je ovšem známá pro distribuci knih a e-knih. Po celý měsíc březen, březen je známý jako měsíc knihy, běžela na stránkách Martinus.cz i Martinus.sk soutěž Knižní šifra až o 128 knih, do které se mohl zapojit každý registrací pomocí svého emailu a hledáním názvů knih v jednom obraze, do něhož bylo ukryto 64 názvů knih různých žánrů, z různých období z široké nabídky Martinus.cz, která činí asi 200 000 knih. Výhercem byl jeden soutěžící, který uhodl alespoň polovinu knih v šifře a byl na 777. místě. Pro propagaci této akce byl využit marketing na Facebooku. Byla nejvíce propagována na facebookové stránce společnosti Martinus.cz a také odkazy na Knižní šifru byly zobrazovány jako PPC (pay per click) reklama na stránce Facebook.com společně s obrázkem.

Internetový prodejce Alza.cz, známý především díky široké nabídce elektroniky, je největším prodejcem čtecích zařízení u nás a zároveň druhým největším prodejcem elektronických knih na českém trhu. Při procesu výběru čtecího zařízení na těchto stránkách je k dispozici srovnání funkcí tabletu a čtečky, pod článkem jsou již nabízeny nejprodávanější produkty jak z kategorie tabletů, tak čteček. Pokud se uživatel rozhodne pro vyhledání vhodné čtečky, vedle nabídky čteček mu bude zobrazen přímý odkaz i na širokou nabídku elektronických knih, které si do zařízení může zakoupit.

Nejvýznamnějšími zahraničními společnostmi prodávající e-knih v České republice jsou Apple s obchodem iBook Store a Google nabízející knihy prostřednictvím Google Play.

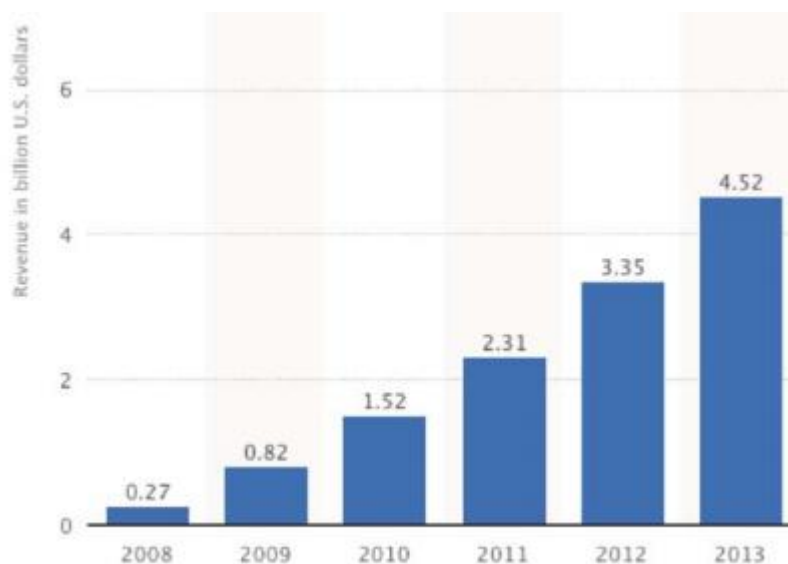
Nabídka elektronických knih na českém trhu se každým rokem zvyšuje, na konci roku 2013 se jednalo asi o 6 500 knih. Knihy v elektronické podobě vychází většinou až s mírným odstupem poté, co vyjde tištěná kniha, u některých knih nemusí e-kniha vyjít vůbec. Každý rok vychází dle odhadů 20 000 knih, z nichž je do elektronické podoby převedeno asi 5 000 knih.

V České republice vlastní uživatelé dle odhadů půl milionu čteček a přes milion tabletů. I kdyby přibližně polovina tabletů byla využívána pro čtení elektronických knih a jiná čtecí zařízení bychom neuvažovali, znamenalo by, že do jednoho čtecího zařízení je za rok zakoupena pouze jedna e-kniha.

4.1.3 Situace na zahraničním trhu e-knih

Ve Spojených státech se začal trh elektronických knih formovat již v roce 2006, o tři roky dříve než v České republice. Největší podíl na rozvoji e-knih v USA měli velké společnosti jako Amazon nebo Barnes & Noble. USA je státem s nejvyšším podílem prodeje elektronických knih. V současné době činí elektronické knihy na americkém knižním trhu asi 30 %.

V následujícím grafu je zobrazen vývoj tržeb za elektronické knihy v USA od roku 2008 do roku 2013, přičemž celkový knižní trh má objem asi 15 miliard USD.

Obr. 3 Vývoj tržeb za e-knihy v USA (Zdroj: Zpráva o českém knižním trhu, SČKN, 2014)

Graf popisuje závislost tržeb za elektronické knihy v miliardách dolarů na čase. V roce 2008, kdy u nás ještě nebyl trh e-knih zformován, v USA již tržby za jejich prodeje činily 270 milionů dolarů. Pokud bychom i v roce 2008 počítali objem celkového knižního trhu 15 miliard dolarů, jednalo by se o 1,8 % tržeb e-knih na celkovém knižním trhu. Jedná se o vyšší procentní podíl e-knih na celkovém knižním trhu než v České republice za rok 2014, kdy byl nejvyšší a jejich podíl činil 1,67 %. Prodeje elektronických knih každým rokem výrazně narůstaly a v roce 2013 již tržby dosáhly 4,52 miliardy dolarů. Při velikosti trhu knih 15 miliard dolarů se jedná o 30,13 %, což je nejvyšší podíl elektronických knih na celkovém knižním trhu na světě.

V Evropě jsou e-knihy nejrozšířenější ve Velké Británii, kde jejich podíl na celkovém knižním trhu činí celých 25 %. Na německém trhu knih tvoří 10 %, ve Francii 2,7 %, ve Španělsku se jejich podíl pohybuje v rozmezí 3-5 %, dle různých odhadů a v sousedním Polsku je podíl na trhu srovnatelným se stavem v České republice, dle různých odhadů se jedná o 1-2 %. Tyto informace zveřejňuje Svaz českých knihkupců a nakladatelů ve Zprávě o českém knižním trhu, kde se věnuje i trhu elektronických knih a srovnává český trh se zahraničím.

4.1.4 Vstup Amazonu na český trh

V roce 2014 se v České republice měla začít stavět dvě distribuční centra firmy Amazon, jedno u Brna a druhé v Dobrovízi poblíž Prahy. V Dobrovízi již od roku 2013 funguje logistické centrum pro vracení zboží. Výstavba distribučního centra

u Brna byla zamítnuta brněnskými zastupiteli, kteří neschválili podmínky prodeje pozemků pro stavbu tohoto centra. Nejčastější připomínky byly ohledně nárůstu dopravy a s tím souvisejícího znečištění a hluku. Návrh na výstavbu byl tedy zamítnut a Amazon již s výstavbou distribučního centra v Brně nepočítá.

Hlavní výhodou distribučních center v České republice je, že za nakoupené produkty firmy Amazon, tedy i jejich čtečky Kindle, se bude platit nižší poštovné. Momentálně přicházejí jejich produkty z německých skladů, proto je výsledná cena mnohem vyšší. Nižší celková pořizovací cena čteček světoznámé značky Kindle, zvýší poptávku po nich a s tím se samozřejmě zvýší i poptávka po samotných elektronických knihách. Neočekává se ovšem, že by firma Amazon na českém trhu mohla předčít významné domácí prodeje.

4.1.5 DPH elektronických a klasických knih

V současné době je v České republice pro elektronické knihy DPH ve výši 21 %, to je o 11 procentních bodů vyšší sazba než pro klasické knihy. Od 1. 1. 2015 platí na tištěné knihy nová druhá snížená sazba DPH ve výši 10 %, stejně jako na léky a kojeneckou výživu. Specifika produktů podléhající druhé snížené sazbě jsou popsány v Přílohách zákona o DPH, u knih se jedná o „*Tištěné knihy, obrázkové knihy pro děti; hudebniny, tištěné nebo ručně psané, též vázané nebo ilustrované. Mimo zboží, kde reklama přesahuje 50 % plochy.*“

Požadavek na sjednocení velikosti sazeb DPH tištěných a elektronických knih je stále aktuální a prodejci by ho jedině uvítali. Již zmíněná společnost Palmknihy v roce 2014 začala prodávat elektronické knihy přes jimi založenou společnost Palmbooks v Lucembursku a to především proto, že v Lucembursku činí daň z přidané hodnoty na e-knihy pouze 3 %. Očekávalo se tedy snížení cen elektronických knih největšího distributora na našem trhu, ke kterému ovšem ještě nedošlo. Jako další možnost uvažovali o prodeji e-knih přes společnost, kterou by založili ve Francii, kde je momentálně sazba DPH na elektronické knihy ve výši 5,5 %, tuto možnost nevyužili, upřednostnili Lucembursko.

Tyto dvě země ovšem musí čelit žalobě Evropské komise, která se týká porušení uplatňování snížené sazby pro elektronické knihy. Ty nespadají do evropského seznamu pro sníženou sazbu, který je zveřejněn ve směrnici o DPH 2006/112/ES. Zde je uvedeno, že knihy musí být dodány kupujícímu ve fyzické podobě, aby se mohlo počítat se sníženou sazbou. Tímto sporem se zabýval Evropský soudní dvůr a dne 5. 3. 2015 rozhodl, že Lucembursko a Francie se neřídí zákonem směrnice o DPH 2006/112/ES. Lucembursko tedy od 1. 5. 2015 zrušilo super sníženou sazbu DPH na elektronické knihy, Francie ještě nestanovila termín nápravy.

Reakcí na tento spor byl otevřený dopis Sdružení evropských nakladatelů, Rady evropských spisovatelů a Mezinárodní federace knihkupců předsedům Evropskému parlamentu, Evropské komise a Evropské rady, kde žádají o změnu právních předpisů Evropské unie. Protože stávající směrnice zpomaluje technologický pokrok v rozvoji elektronického knižního trhu.

4.2 Elektronické knihy v knihovnách

Elektronické knihy se ovšem nemusí jen kupovat, dnes si je již uživatel může půjčit v knihovně nebo si ji odtud dokonce zdarma stáhnout. Knihovny mohou nabízet legální stažení e-knih, kterým již vypršela autorská práva. Tento systém by měl vést uživatele k tomu, aby méně stahovali knihy nelegálně z internetových serverů.

Přikláním se k názoru Merciecy (2004), že elektronické knihy v knihovnách mají svoji budoucnost, právě díky tomu, že jsou navštěvovány z velké části studenty, kteří jsou na elektronickou podobu textu zvyklí a e-learning běžně využívají.

Virginia Havergal (2011) představuje myšlenku vytvoření speciální softwaru vytvářejícího databázi výpůjček e-knih v knihovnách. Klade si ovšem otázku, zda by se investice knihovnám vyplatila a zda, by tato databáze byla dostatečně využívána, vzhledem k jejich pořizovací ceně a složitosti možnosti výpůjček. Obává se také, že uživatelé by neměli potřebu knihy vracet, ukládali by je a tím by se jen rozšířilo nelegální šíření e-knih.

4.2.1 E-knihy v Městské knihovně v Praze a partnerských knihovnách

Na stránkách Městské knihovny v Praze lze nalézt jejich E-knihovnu, která nabízí ke stažení elektronické knihy v několika projektech. Jedná se většinou o knihy, jimž vypršela doba pro ochranu autorských práv. Největším projektem jsou E-knihy klasiků, sem patří bibliografie autorů jako Karel Čapek, Jiří Orten, Jaroslav Hašek, Vladislav Vančura, Karel Hynek Mácha, Božena Němcová nebo soubor děl Sira Arthura Coanana Doylea se Sherlockem Holmesem, u kterého bylo potřebné poskytnutí autorských práv od předkladatelů. Další projekty se týkají knih domácích rádců z počátku 20. století nebo naučných knih o Praze. Svůj oddíl mají i e-komiksy a pohádky, kde lze stáhnouti pohádkové omalovánky pro děti. Všechny tyto knihy si lze zdarma stáhnout do čtečky ve formátech ePub, PDF, HTML a pro čtečky Kindle.

Samotným půjčováním elektronických knih se zabývá projekt E-knihy do každé knihovny, který zpřístupňuje elektronické verze již novějších českých knih, ale pouze v prostorách partnerských knihoven. Cílem tohoto projektu je rozvoj spolupráce mezi veřejnoprávní a komerční sférou na trhu elektronických knih a také rozšíření zájmu čtenářů o elektronické knihy.

Tento projekt je ovšem zaměřen pouze na lidi, kteří do knihovny skutečně přijdou a budou si je číst na počítačích v knihovně. Knihy z počátku 20. století a starší je možné si stáhnout do čtecího zařízení, ale u novějších titulů je stále nutné fyzicky být v knihovně.

4.2.2 Ebrary

Ebrary je elektronická knihovna založena roku 2011 v USA, která nabízí možnost výpůjčky elektronických knih do čtecích zařízení. Uživatel si že v do svého zařízení vypůjčit najednou až 10 e-knih a to na 14 dní. Tyto knihy jsou ovšem většinou v angličtině. Nejčastěji se jedná o odbornou literaturu a na počátku roku 2015 nabízela k dispozici přes 900 000 knih. Tato digitální knihovna umožňující výpůjčky v České republice není ovšem příliš známá a pro svůj obsah cizojazyčných textů.

4.3 Nelegální šíření

Nelegální šíření elektronických knih snižuje jejich legální prodeje, stejně tak nelegální stahování oslabuje i trh s hudbou nebo filmy. Šířením nelegálních kopií se porušuje autorský zákon, zákon č. 121/2000 Sb, pro ochranu platí stejné podmínky jako u tištěných knih. V tomto zákoně je řečeno, že knihu je možné užívat pro osobní potřebu, ovšem nesmí se pořizovat kopie díla, které jsou šířeny mezi další osoby. U elektronických knih se může jednat také o prolamování ochrany DRM, případně šíření softwaru, který toto prolomení umožňuje.

I když prodeje e-knih každým rokem rostou, stále si uživatelé větší množství pořizují nelegálně. Počet prodaných knih nekoresponduje s počtem čtecích zařízení v České republice. Uživatelé vlastní asi půl milionu čteček, budeme uvažovat, že alespoň půl milionu tabletů z celkového milionu, je využíváno i pro čtení elektronických knih. To by znamenalo, že na každé čtecí zařízení byla v roce 2014 zakoupena jedna kniha za celý tento rok, v předchozích letech ještě méně. I kdybychom započítali e-knihy stažené zdarma a e-knihy zakoupené v zahraničí, stále zůstává nepoměr mezi legálně pořízenými e-knihami a čtecími zařízeními. Toto je zapříčiněno právě nelegálním stahováním e-knih, které jsou snadno k dispozici na různých úložištích. Jedná se fóra typu ulož.to nebo různá warez fóra, která šíří nelegální kopie nejen elektronických knih, ale hudby, filmů, softwarů nebo her.

Důvodů proč uživatelé stahují knihy nelegální cestou je hned několik. Některé knihy například nelze nalézt v elektronické podobě, každým rokem se ovšem digitalizují další a další knihy, nabídka e-knih stále roste. Se samotným vydáváním e-knih souvisí také to, že mezi vydáním tištěné a elektronické knihy může být časová prodleva a uživatelé si knihu raději nelegálně stáhnou ještě předtím, než vyjde v elektronické podobě. Dalším důvodem může být také cena knih a to jak tištěných, tak elektronických, jelikož jejich cena je srovnatelná. Proces pořízení nelegální e-knihy je snazší než její zakoupení. Na warez fóru se často uživatel nemusí ani registrovat, jednoduše požadovaný titul vyhledá a může ihned stáhnout do požadovaného zařízení. Nákup je ovšem složitější, kvůli DRM ochraně je třeba se registrovat, při použití tvrdé DRM i několikrát zadávat své iniciály.

Důsledky nelegálního šíření jsou především nepříznivý vývoj tržeb jak tištěných tak elektronických knih. Některé knihy se musí prodávat v nižším nákladu, a to kvůli snížení konečné ceny, protože při vyšších cenách by poptávka po nich ještě více klesla a více uživatelů by volilo cestu nelegálního stažení. Nejvíce jsou zasaženy odborné publikace. V naší republice je nelegální rozšiřování děl velkým problémem u všech multimédií. Uživatelé neřeší otázku autorských práv a nelegálně stahují videa, hry, softwary i e-knihy, a jelikož to dělají všichni, nemají pocit, že by se jednalo o něco nezákonného.

Někteří vydavatelé zastávají názor, že jim vlastně šíření nelegálních kopií může zvyšovat zisky díky reklamě.

Spoléhají na to, že pokud si někdo stáhne nelegálně e-knihu a bude se mu líbit, v budoucnu si ji koupí.

Snížení počtu nelegálně stahovaných a zveřejňovaných multimédií se neřeší snadno. Správci warez fór se odvolávají na to, že pouze poskytují prostor pro uži-

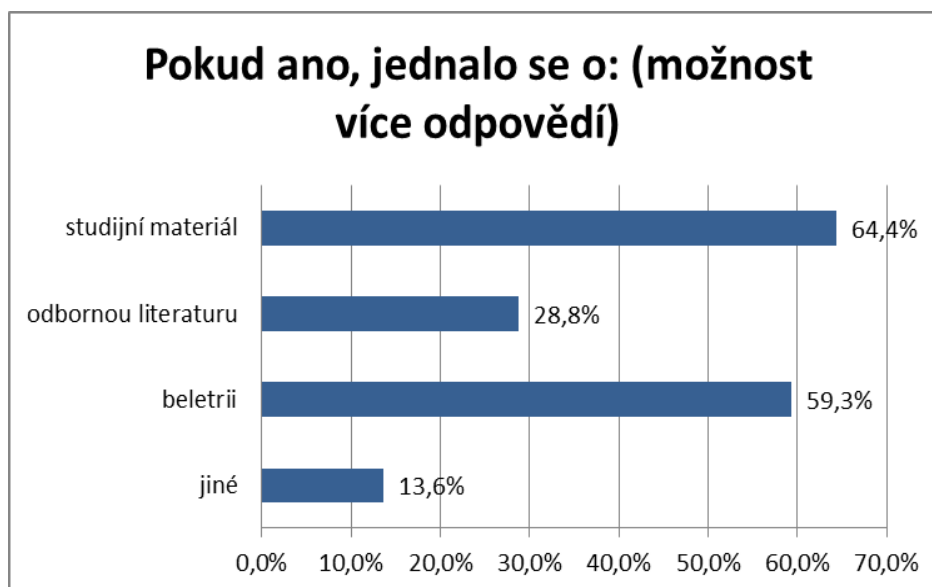
vatele a ti bývají často těžko dohledatelní. Některá fóra sice bývají zrušena, ovšem vzniká jich více, než zaniká. Je třeba apelovat na uživatele těchto fór, kteří si nelegální kopie stahují, aby dokázali ocenit hodnotu práce autora a uvědomili si, že nelegálním stahováním ho vlastně okrádají o zisky z jeho díla.

4.4 Průzkum

Pro přiblížení současné situace na straně poptávky po e-knihách jsem vytvořila dotazník skládající se z deseti otázek. Prvních osm se věnovalo obeznámenosti veřejnosti s užíváním e-knih a jejich osobních preferencí při čtení. Poslední dvě byly otázky na věk a vzdělání respondentů.

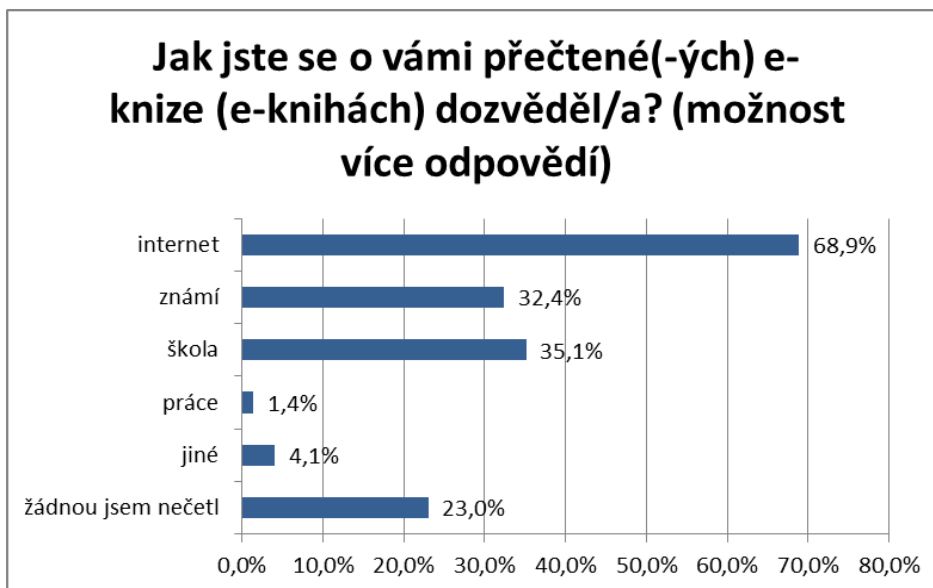
Na dotazník odpovědělo 74 respondentů, z nichž elektronické knihy již někdy četlo 57 respondentů. Na první otázku „Četl/a jste někdy nějakou knihu v elektronické podobě?“ tedy 77 % respondentů odpovědělo „ano“ a 23 % „ne“. U respondentů, kteří odpověděli „ne“ se v několika z následujících otázek budu zajímat na důvody, proč o elektronické knihy nemají zájem a jaké jsou důvody, že je nekupují a zda by si je zakoupili, kdyby jejich cena byla nižší. Jedná se o potenciální zákazníky, kteří jsou pro následující vývoj poptávky neméně důležití. Pokud by se podařilo je oslovit, mohou se z nich stát uživatelé e-knih.

V druhé otázce jsem zjišťovala, jakou formu literatury uživatelé e-knih čtou, zda se jedná o studijní materiál, odbornou literaturu, beletrii případně o jiný žánr. Nejčastější odpovědí byla odpověď „studijní materiál“ se 38 respnzcemi, druhou nejčastější byla „beletrie“ s 35 respnzcemi. Z toho vyplývá, že se respondenti tohoto dotazníku nejčastěji setkali s e-knihami při studiu nebo při čtení krásné literatury. Jednalo se tedy nejčastěji o vášnivé čtenáře a studenty, kterým by měla být věnována pozornost. Studenti dostávají podklady ke studiu v elektronické formě, jsou tedy zvyklí tuto formu četby využívat, je jim blízká a jsou obeznámeni s výhodami a nevýhodami e-knih. Proto by mohli tvořit velkou skupinu nakupujících uživatelů.

Obr. 4 Odpovědi na otázku číslo 2

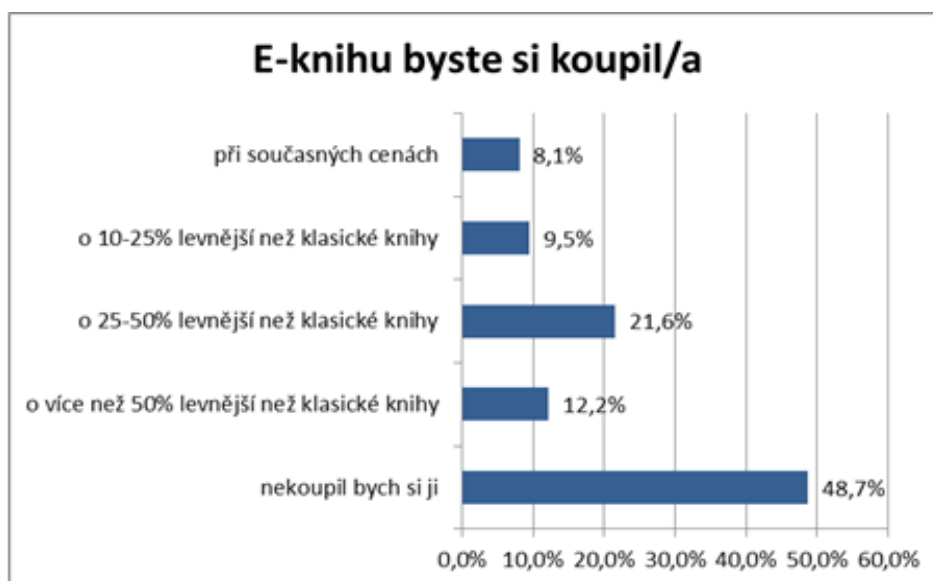
Třetí otázkou jsem chtěla zjistit, jak se uživatelé e-knih o přečtené knize dozvěděli. Není velkým překvapením, že většina lidí se o nich dozvěděla na internetu, dále ve škole nebo od známých. Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že e-knihy jsou na internetu úspěšně prezentovány a zde by měla být umístěna cílená reklama.

Obr. 5 Odpovědi na otázku číslo 3

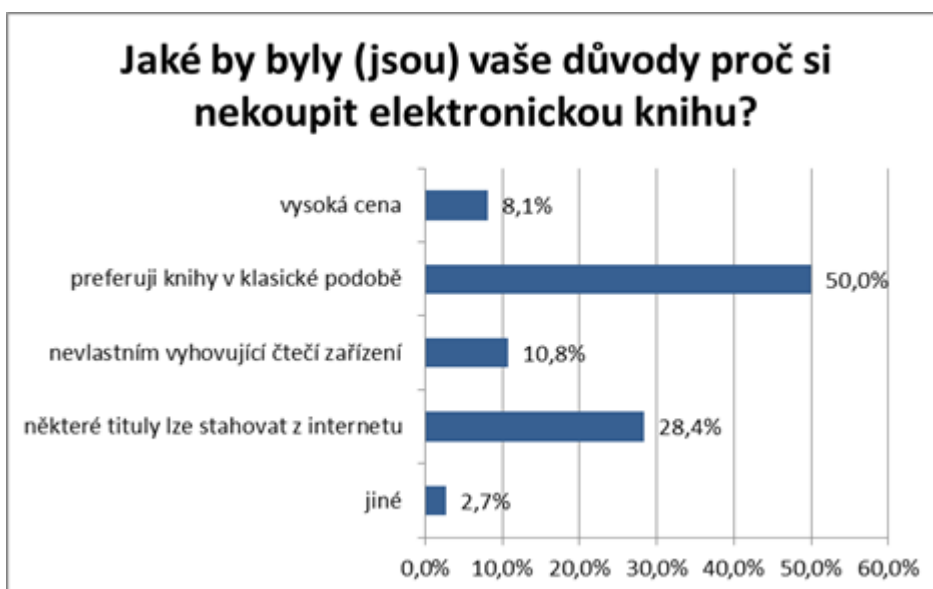
Čtvrtá otázka zněla „Prostřednictvím jakého zařízení nejčastěji e-knihy čtete?“. Cílem této otázky bylo zjistit, jaká zařízení jsou pro zobrazení obsahu elektronických knih nejčastěji využívána. S 21 odpověďmi to je notebook, po něm následuje čtečka se 14 odpověďmi a tablet s 11, 8 lidí čte elektronické knihy nejčastěji pomocí chytrého telefonu a 3 lidé pro tento účel využívá stolní počítač.

V páté otázce jsem se věnovala cenovým podmínkám, za kterých jsou spotřebitelé ochotni elektronické knihy zakoupit. Překvapivým pro mě byl fakt, že odpověď „nekoupil bych si ji“ byla nejčastější, takto odpovědělo 36 respondentů a při současných cenách je ochotných zaplatit za e-knihy pouze 6 respondentů. V současné době se prodeje elektronických knih stále zvyšují, ale uživatelé stále nejsou příliš ochotni platit stanovenou cenu za tyto produkty. Částečným řešením tohoto problému by mohlo být snížení ceny, ovšem z dotazníku vyplývá, že by se muselo jednat o výraznější zlevnění alespoň o 25 až 50 %, s čímž by již měli prodejci problém zaplatit veškeré náklady na distribuci e-knih.

Obr. 6 Odpovědi na otázku číslo 5

V následující šesté otázce se ptám na důvody, proč by se respondenti rozhodli e-knihu nezakoupit, jelikož se takto rozhodla téměř polovina mých respondentů. 37 z nich preferuje knihy v klasické podobě, i když jsou snahy přiblížit čtení na čtečce co nejvíce čtení knih, stále jsou více preferovány právě tištěné knihy. Již druhou nejčastější odpovědí bylo využití stahování e-knih zdarma z internetu a to i nelegálního. Je vidět, že tento způsob pořizování e-knih je skutečně velmi rozšířen. Vysoká pořizovací cena je hlavním důvodem pouze pro 6 respondentů a 8 z nich nevlastní vyhovující čtecí zařízení.

Obr. 7 Odpovědi na otázku číslo 6

Další otázka se věnuje preferencím respondentů v případě, že by si e-knihu mohli zakoupit. Zjišťuji, jakou formu literatury by si vybrali, pokud by si knihu měli zakoupit. Nejvíce respondentů a to 44,6 % odpovědělo, že by si zakoupili beletrii, 25,7 % studijní literaturu a 21,6 % by volilo odbornou literaturu. V této otázce zjišťuji, po jakém žánru je největší poptávka.

Osmá otázka se věnovala studentům a tomu, jakou formu knih preferují při studiu. V dnešní době je forma e-learningu běžná. Zajímalo mě ale, co by si vybrali studenti, pokud by měli volit mezi knihou v elektronické podobě a z ní by se učili, nebo zda by si stáhli e knihu a tu vytiskli, nebo zda jim nejvíce vyhovují papírové knihy. Celkem 47 respondentů by zvolilo papírové knihy, 14 by se učilo z elektronických a 8 by si elektronickou knihu vytisklo. Podobným tématem se v roce 2004 zabýval Paul Mercieca ve svém výzkumu. Studentům informačních technologií poskytl dokumenty pro studium ve formátu PDF a každý z nich, si tento text vytiskl. Hlavním důvodem bylo, že se jim tištěný text lépe čte, snáze si ho zapamatují a lépe se jim s ním pracuje.

Poslední dvě otázky se týkaly věku a dosaženého vzdělání respondentů mého dotazníku. Nejvíce na můj dotazník odpovídali respondenti ve věku do 25 let, další obsáhlou věkovou skupinou byli respondenti ve věku 25 až 35 let. Jejich vzdělání bylo nejčastěji středoškolské s maturitou nebo stále studují vysokou školu nebo vyšší odbornou školu.

Z tohoto výzkumu vyplývá, že elektronické knihy jsou rozšířeny a mezi uživateli běžně využívány, ovšem stále tíhnou ke čtení tištěných knih a téměř polovina respondentů by si elektronickou knihu nekoupilo ani při změně ceně. Právě preference tištěných knih bylo nejčastějším důvodem, proč nemají zájem si koupit elektronickou knihu a studenti uváděli, že kdyby měli na výběr, studovali by nejraději právě z tištěných knih. Velkým problémem nižší poptávky na trhu e-knih je také nelegální stahování e-knih na internetu, tuto možnost před koupí e-knihy preferuje 28,4 % respondentů mého dotazníku.

4.5 Určení cílové skupiny

Do cílové skupiny zákazníků na trhu elektronických knih celkově jako jednoho produktu patří všichni uživatelé alespoň s minimální počítačovou gramotností. Ne všichni e-knihy čtou a ne všichni si je kupují. Někdo může stahovat pouze texty, které je možné zdarma legálně stahovat. U uživatelů je třeba dále rozlišovat, za jakým účelem knihy jako takové čtou. Jiné požadavky a nároky budou mít uživatelé knih, kteří čtou pro své potěšení beletrii a zcela odlišné budou mít ti, kteří čtou kvůli získávání odborných znalostí a kvůli studiu.

První skupinu bych klasifikovala jako zákazníky, kteří čtou rádi, mají čtení jako koníček a čtou především krásnou literaturu. U této skupiny se často setkáváme s tím, že čtení, držení knihy v ruce, listování stránkami, jejich vůně je již samo o sobě zážitkem. Pokud tito uživatelé dají přednost klasickým knihám před elektronickými, může to být právě z důvodu, že si připadají ochuzeni o tyto pocity spo-

jené se čtením tištěné knihy. Čtečky s elektronickým inkoustem se snaží přiblížit se vzhledem stránek co nejvíce tištěným knihám, při otáčení stránek se ozve charakteristický zvuk, jako když listujete knihou. Ovšem někdo stále dává přednost fyzické podobě knihy, kterou si může položit do své knihovny.

Další skupina uživatelů vyhledává především odborné elektronické texty. Pro tyto potřeby uživatelů je elektronická podoba dokumentů velmi rozšířená a je i více vyhledávaná a preferovaná než u čtenářů beletrie. Pro uživatele je nejdůležitější obsah, samotný text dokumentu než jeho podoba. Nejpočetnější zastoupení v této skupině budou mít studenti a vědečtí pracovníci. Pro studenty je studium pomocí e-learningových podkladů na denním pořádku. Ovšem na základě mého výzkumu se jim lépe učí z knih klasických. Ideální je kombinace četba základní studijní literatury, jako jsou skripta, v tištěné podobě a ostatní doporučované materiály studovat elektronicky.

4.6 Marketing e-knih

Každý produkt, který chce být na trhu úspěšný, musí mít propracovanou marketingovou strategii, jinak je tomu na trhu elektronických knih. Produkt by měl něčím zaujmout a uživatelé musí být něčím motivováni, aby si vybrali právě tento produkt a následně ho zakoupili. Na českém trhu je tato motivace potřebná, jelikož velikost trhu e-knih v České republice stále nedosahuje velikosti, jako v ostatních západních zemích.

Základní marketingová doporučení využitelná na českém trhu poskytuje například Zikmundová (2009). To, co zaujme na první pohled, je samozřejmě název knihy a její obal, toto ovšem většinou distributoři neovlivní. Co ovšem spadá do jejich kompetencí, jsou klíčová slova pro vyhledávání na různých serverech. Ta je třeba vybrat vhodně a tak, aby korespondovala s obsahem. Měla by být také zveřejněná alespoň část textu ke stažení, jako ukázka díla, čehož distributoři v České republice využívají. Uživatelé pak mají lepší přehled, co vlastně kupují a dá se to alespoň částečně přirovnat prolistování knihy v knihkupectví. Jejím hlavním doporučením je ovšem prodávat e-knihy co nejlevněji, případně knihu poskytnout ke stažení zcela zdarma. Přikláním se k zavedení nižších cen za elektronickou knihu, protože dle mého názoru uživatelé necítí tolik hodnotu díla, pokud ho nepotěžkají v ruce, a právě toto je odrazuje. Ale poskytování elektronických knih zdarma trh e-knih nikam neposune a trhu tištěných knih by mohlo jedině uškodit.

Rozvinutější marketingová doporučení představuje John Hocking (2009), ta se zaměřuje spíše na působení na internetové síti. Vlastní stránka, na které se e-knihy prodávají, musí být přehledná a obsahovat dostatečné informace o produktech, ale také má zákazníka zaujmout a nabídnout mu něco navíc. Vhodné je zavést vlastní newsletter, což je podle mého názoru pro malé distributory náročnější a velcí distributoři, jako například Alza.cz by se v nich nevěnovala pravděpodobně elektronickým knihám, ale spíše produktům, které jim vytvářejí vyšší zisk. Dále je doporučován marketing ve vlastních člancích, které jsou zveřejňovány na různých stránkách věnujících se této problematice nebo přímo reklamy publikované v novinách

a časopisech. V dnešní době, kdy většinu času trávíme připojeni na internetu je nejvhodnější propagace Pay per Click (platba za kliknutí), což je zobrazování internetové reklamy, odkazu na dané stránky. V případě jejího využívání inzerent neplatí za vystavení reklamy, ale za každé kliknutí uživatele na jeho stránky. Tato forma reklamy je výhodnější a vlastně i všudypřítomná.

4.7 Návrh řešení

Hlavním problémem na trhu elektronických knih je především nízká poptávka, nabídka titulů je již dostatečná. I když se každým rokem až dvojnásobně zvyšují prodeje, stále se nemůžeme poměřovat s dalšími zeměmi jako například Velká Británie. Nižší poptávka je důsledkem toho, že zákazníci nejsou ochotni platit stanovenou cenu za tyto produkty. Buďto si je nekupují vůbec, nebo si je koupí v tištěné podobě, jelikož ceny jsou srovnatelné, případně si e-knihy nelegálně stáhnou. Řešením by bylo snížení cen, důsledkem čehož by se elektronické knihy staly atraktivnějšími a snížil by se i počet nelegálních stažení.

Nedostatečná poptávka může být zapříčiněna také nízkým povědomím o e-knihách, proto by měly být více propagovány. Když vychází nové tituly a vytváří se reklama pro jejich tištěnou podobu, mělo by být zmíněno, že jsou dostupné i v elektronické podobě. Tituly, kterým již vypršela doba pro ochranu autorských práv, jsou dostupná na stránkách některých knihoven volně ke stažení, ovšem tato možnost získání e-knih není příliš známá mezi uživateli. Pokud by uživatelé váhali, zda zakoupit elektronickou knihu, mohou si stáhnout některý volně přístupný titul a zjistit, jestli jim čtení e-knih bude vyhovovat. Kdyby bylo více propagováno legální stahování titulů volně dostupných, mohly by se zvýšit i samotné prodeje.

Problémem nižšího počtu nákupů e-knih je snadná možnost nelegálního stahování, kterou čeští uživatelé berou téměř jako samozřejmost a ani si neuvědomují jeho důsledky pro prodejce a autory. Je třeba zvýšit kontroly warez fór a zavést dostatečné postihy jejich správcům a uživatelům, kteří nelegální kopie vkládají. Ti jsou ovšem špatně dohledatelní, proto účinnost tohoto opatření nebude mít takový rozsah, jaký by byl potřebný.

Jelikož se nákup elektronických knih uskutečňuje přes internet, je na místě využití internetové reklamy. Doporučila bych využití již zmíněné PPC reklamy, která není příliš finančně náročná, ale je účinná. Vhodné je také využití SEO optimalizace, jejímž cílem je při vyhledávání určitého textu zobrazení dané stránky na prvních místech ve vyhledávači. Tedy na prvním místě nemusí být stránka s nejlepší shodou klíčových slov, ale stránka využívající SEO optimalizace.

Jako poslední bych doporučila využívání různých akcí, jako byla například originální Knižní šifra nakladatelství Martinus, u které se zákazník pobavil, mohl vyhrát knihy zdarma nebo slevu na jejich nákup a tomu, kdo toto nakladatelství neznal, se alespoň dostalo do povědomí. Vytváření podobných kampaní zaměřujících se například pouze na elektronické knihy by zvýšilo poptávku po nich. Jednou z největších skupin uživatelů využívajících elektronické knihy jsou studenti, pro ty

bych doporučila zavést studentské slevy na portálech prodávající elektronické knihy.

Na straně nabídky již v roce 2015 velké mezery nejsou, je pouze třeba vylepšit marketingovou strategii a zvýšit poptávku po svých produktech, která stále nedosahuje svého potenciálu vzhledem k počtu čtecích zařízení.

5 Závěr

Tato práce se zabývá situací na trhu elektronických knih. Nejdříve představuje historii elektronických knih, srovnání výhod a nevýhod oproti klasickým, nejčastěji používané formáty, využití DRM ochrany a princip fungování čtecích zařízení. V následující kapitole se zabývá projekty na podporu rozšíření elektronických knih a digitalizací dokumentů jak ve světě, tak u nás.

V praktické části se zabývám analýzou trhu elektronických knih především v České republice, ale srovnávám český trh se zahraničními. Nejdříve analyzuji nabídkovou stranu, představuji hlavní distributory a prodejce. Zabývám se vstupem Amazonu na český trh, vlivem DPH na výslednou cenu elektronických knih, ukazují možnost legálního získávání e-knih v elektronických knihovnách a zabývám se problémem nelegálního stahování. Situaci na poptávkové straně zjišťuji pomocí dotazníkového šetření. Určila jsem cílovou skupinu a popsala současnou situaci marketingu e-knih u nás, kde vidím prostor pro zlepšení.

Na základě poznatků z analýzy nabídky a poptávky jsem vytvořila doporučení pro vhodnou marketingová doporučení pro podporu prodeje, cíl mé bakalářské práce byl tedy splněn. Jednotlivá doporučení lze aplikovat na prodejce e-knih. Na našem trhu se vyskytuje problém s nelegálním stahováním, který je těžko kontrolovatelný a postihnuteľný.

Trh s elektronickými knihami v České republice se dle prognóz bude stále rozrůstat, proto je toto téma stále aktuální. Pokud zůstane zachován růst a pokud by se zlepšila marketingová strategie distributorů a tempo růstu by se díky tomu ještě zvýšilo, mohlo by se procentuální zastoupení e-knih na celkovém knižním trhu srovnávat s procentuálním zastoupením e-knih v zemích jako je například Německo.

6 Literatura

- Adobe ČR: Soubory PDF, formát Adobe PDF. [online]. 28.9.2012 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.adobe.com/cz/products/acrobat/adobePDF.html>
- Alza.cz : Formáty a ochrany elektronických knih: Formáty elektronických knih. © 1994-2015 Alza.cz a.s. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.alza.cz/pouzivane-formaty-a-ochrany-elektronickych-knih-art5061.htm>
- BARNETT, Emma. Amazon Kindle ebooks outsell paperbacks. [online]. 2011-01-28. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/technology/amazon/8288204/Amazon-Kindle-ebooks-outsell-paperbacks.html>
- BARTOŠEK, Miroslav. Google Book Search. In: Inflow [online]. 2009 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/google-book-search>
- CELBOVÁ, Ludmila, HAVLOVÁ, Jaroslava. Elektronická kniha. In: KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003-[cit. 2014-12-08]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000866&local_base=KTD
- DOČEKAL, Daniel. Přehled dostupných čteček. BookZ.cz [online]. 26.9.2010 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.bookz.cz/wordpress/2010/09/26/prehled-dostupnych-ctecek/>
- Google play: Kramerius - digitální knihovna [online]. 2015. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.mzk.kramerius.app>
- HANDL, Jan. Project Gutenberg – obdivuhodná elektronická knihovna. In: Lupa.cz [online]. 9.9.2004 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/gutenberg-8211-obdivuhodna-elektronicka-knihovna/>
- HAVERGAL, V. -- PRICE, K. E-books in libraries : a practical guide. London: Facet Publishing, 2011. 327 s. ISBN 978-1-85604-572-8.
- HOCKING, J. How To Create Ebooks and Ebook Marketing. [online]. 2009. [cit. 2014-05-12] URL: <http://www.guidetoebookmarketing.com/>.
- International Digital Publishing Forum.ePub3 *Overview* [online]. 2011 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.idpf.org/epub/30/spec/epub30-overview.html>
- KATOLICKÝ, Arnošt. E-Book. E-Kniha. Elektronická kniha. E-books [online]. 2003 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z http://mujweb.cz/akatolicky/e_book.htm
- Kindle Format 8: Kindle Publisher Tools with KF8. Amazon [online]. 20.2.2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.amazon.com/gp/feature.html?ie=UTF8&docId=1000729511>

- LIPOVSKÝ, Tomáš. E-kniha a její čtečka – možnost využití pro knihovny. Duha [online]. 18.6.2010 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/e-kniha-jeji-ctecka-moznost-vyuziti-pro-knihovny>
- LIPOVSKÝ, Tomáš. E-kniha a její čtečka II. – rozdělení z pohledu uživatele. Duha [online]. 25.10.2010 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/e-kniha-jeji-ctecka-moznost-vyuziti-pro-knihovny>
- LIŠKA, V. -- ZACPAL, J. Moderní prostředky elektronického vzdělávání: (M-learning, E-book). Praha: Fakulta stavební ČVUT v Praze, katedra společenských věd, 2008. 75 s. ISBN 978-80-01-04097-3
- MERCIECA, P. E-book acceptance: what will make users read on screen?. [online]. 2004. [cit. 2015-05-01] Dostupné z: <http://www.vala.org.au/vala2004/2004pdfs/32Merci.PDF>.
- Národní digitální knihovna. Digitalizace. [online]. 23.3.2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.ndk.cz/digitalizace-1>
- Národní knihovna České republiky. Digitální knihovny. [online]. 1.9.2014 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/digitalni-knihovna/digitalni-knihovny>
- OTEVŘEL, Petr. Jak se autorské právo staví k DRM technologiím? (1.). Lupa.cz [online]. 1.9.2005 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/jak-se-autorske-pravo-stavi-k-drm-technologieim-1/#ic=articles-related&icc=item-6>
- POCKETBOOK LCD vs technologie E-ink aneb proč si pořídit čtečku e-knih. [online]. 14.7.2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.pocketbook-int.com/cz/news/lcd-vs-technologie-e-ink-aneb-proc-si-poridit-ctecku-e-knih>
- POKORNÝ, Lukáš. Formáty elektronických knih: specifika a popularita. In: Inflow [online]. 7.9.2012 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/formaty-elektronickykh-knih-jejich-specifika-popularita>
- POKORNÝ, Lukáš. Formáty elektronických knih: specifika a popularita. In: Inflow [online]. 7.9.2012 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/formaty-elektronickykh-knih-jejich-specifika-popularita>
- POŘÍZKOVÁ L., Elektronická kniha jako nakladatelský produkt : úvod do problematiky, Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci 2012. 100 s., ISBN: 978-80-244-3355-4 (brož.)
- Project Gutenberg: Free ebooks - Project Gutenberg [online]. 11 October 2014 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.gutenberg.org/>
- Stanford University Libraries: Google books [online]. [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <https://library.stanford.edu/projects/google-books>

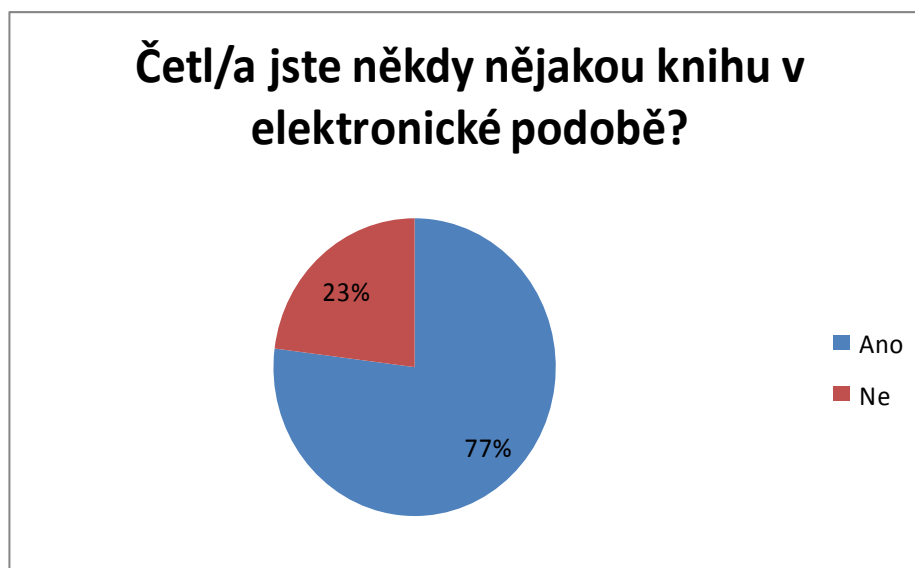
- VLČEK, Jiří. SVAZ ČESKÝCH KNIHKUPCŮ A NAKLADATELŮ. Zpráva o českém knižním trhu 2013/2014: Elektronické knihy v roce 2013 [online]. 2014. [cit. 2014-12-14]. ISBN 978-80-905680-1-3. Dostupné z: <http://sckn.cz/content/zpravy/file-1071.pdf>
- VYTLAČIL, Petr. Jak a na čem číst e-knihy a e-časopisy. Ebooky.cz [online]. 2.5.2014 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.ebooky.cz/jak-a-na-cem-cist-e-knihy-a-e-casopisy/>
- ZIKMUNDOVÁ, H. Marketing e-knih: Jasně a srozumitelně. [online]. 2009. [cit. 2015-05-12] Dostupné z : <http://strategie.e15.cz/prilohy/marketing-magazin/marketing-e-knih-jasne-a-srozumitelne>

Přílohy

A Dotazník a analýza jeho výsledků

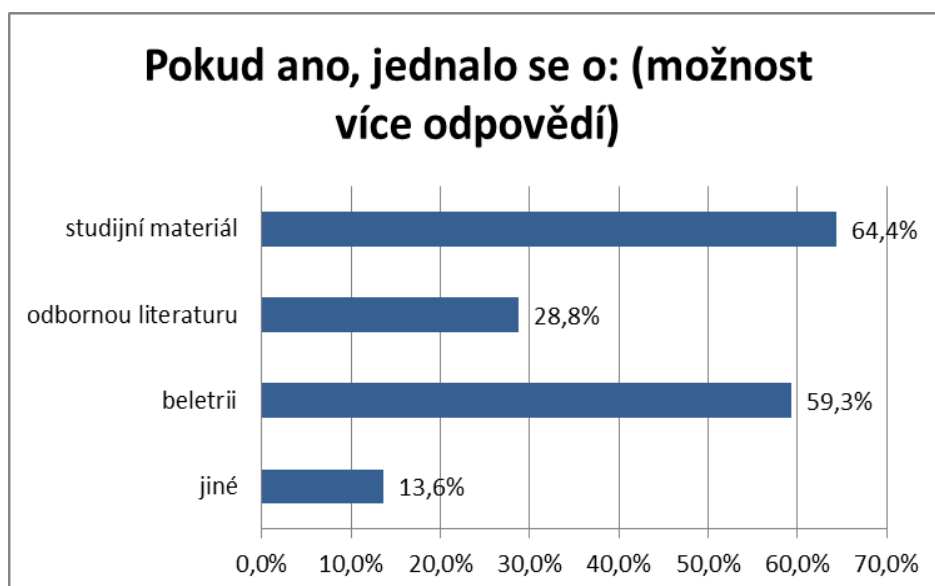
1. Četl/a jste někdy nějakou knihu v elektronické podobě?

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
Ano	57	77 %
Ne	17	23 %

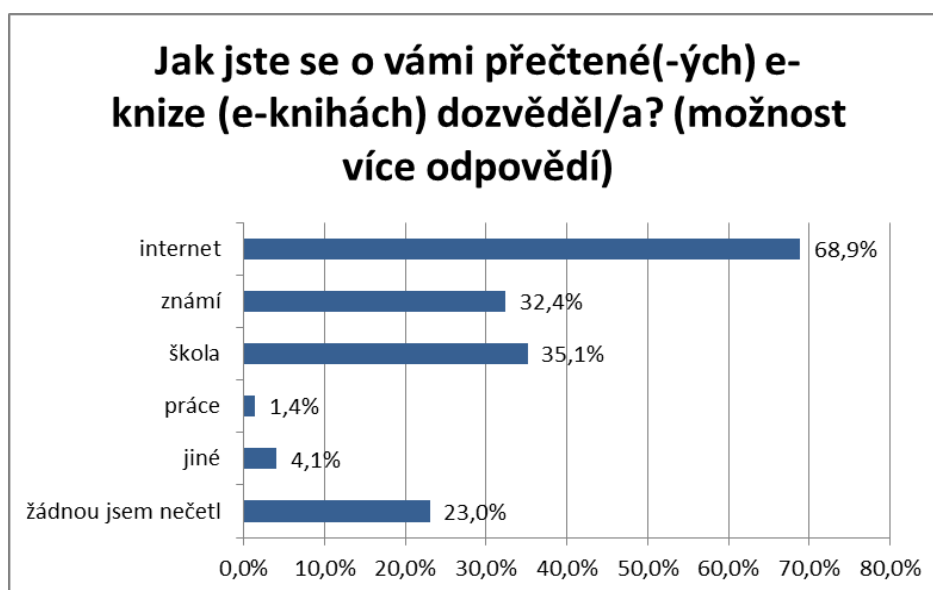
2. Pokud ano, jednalo se o: (možnost více odpovědí)

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
studijní materiál	38	64,4 %
odbornou literaturu	17	28,8 %
beletrii	35	59,3 %
jiné	8	13,6 %

3. Jak jste se o vámi přečtené(-ých) e-knize (e-knihách) dozvěděl/a? (možnost více odpovědí)

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
internet	51	68,9 %
známí	24	32,4 %
škola	26	35,1 %
práce	1	1,4 %
jiné	3	4,1 %
žádnou jsem nečetl	17	23,0 %

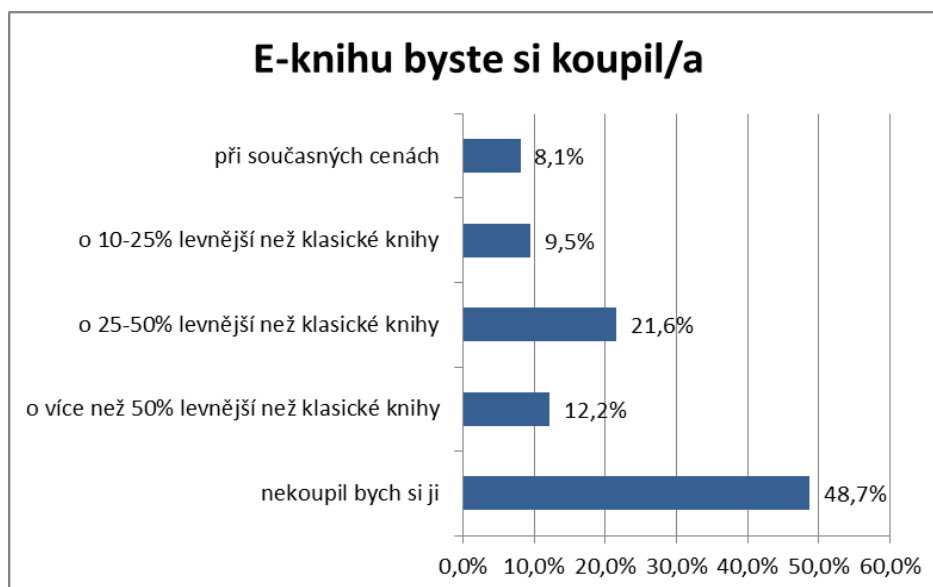
4. Prostřednictvím jakého zařízení nejčastěji e-knihy čtete?

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
čtečka	14	18,9 %
počítač	3	4,1 %
notebook	21	28,4 %
tablet	11	14,9 %
chytrý telefon	8	10,8 %
nečtu e-knihy	17	23,0 %

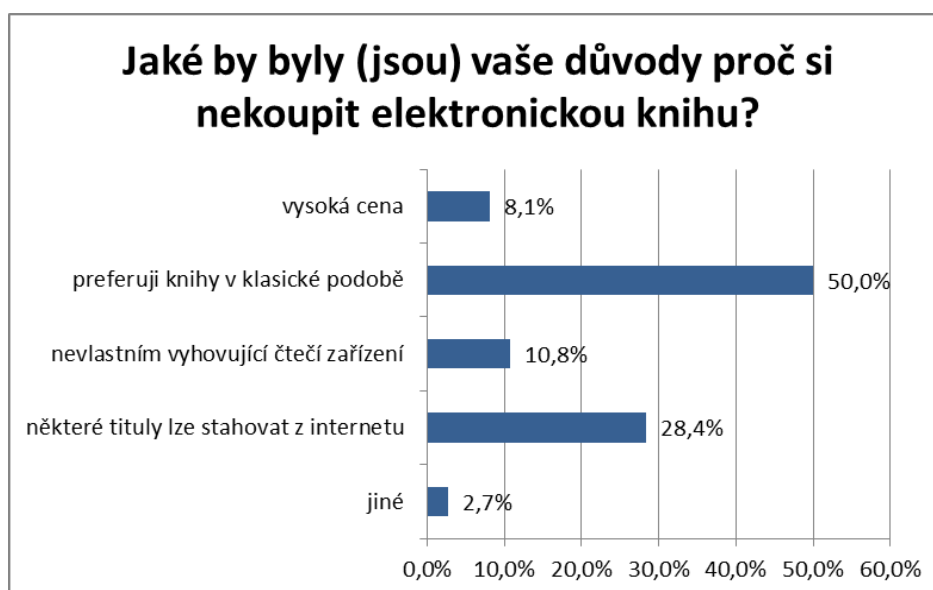
5. E-knihy byste si koupil/a

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
při současných cenách (srovnatelné s klasickými knihami)	6	8,1 %
jen pokud by byla o 10-25 % levnější než klasické knihy	7	9,5 %
jen pokud by byla o 25-50 % levnější než klasické knihy	16	21,6 %
jen pokud by byla o více než 50 % levnější než klasické knihy	9	12,2 %
nekoupil bych si ji	36	48,7 %

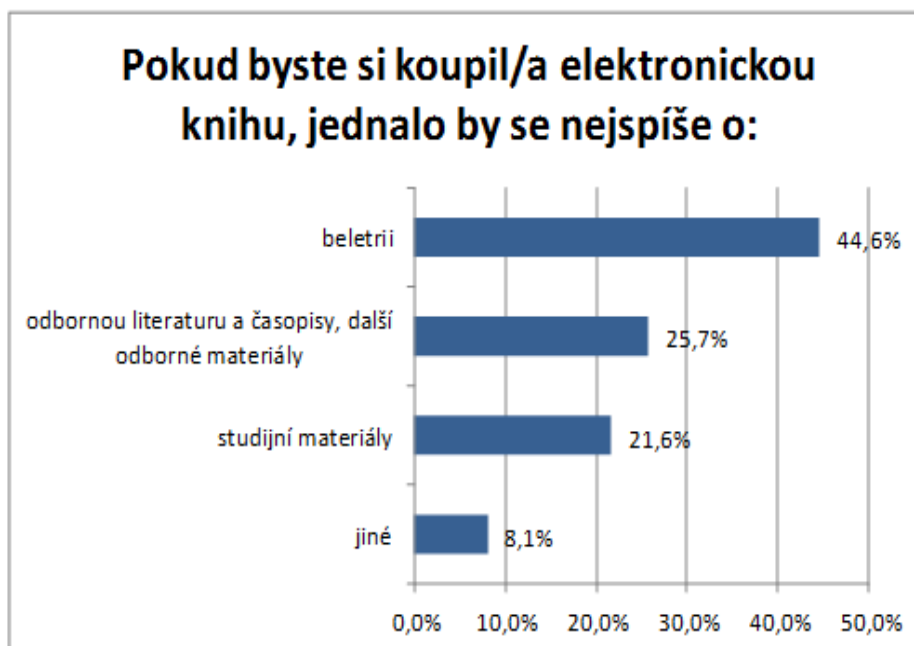
6. Jaké by byly (jsou) vaše důvody proč si nekoupit elektronickou knihu?

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
vysoká cena	6	8,1 %
preferuji knihy v klasické podobě	37	50,0 %
nevlastním vyhovující čtečí zařízení	8	10,8 %
přijde mi to zbytečné, když některé tituly lze stáhnout zdarma (i nelegálně) z internetu	21	28,4 %
jiné	2	2,7 %

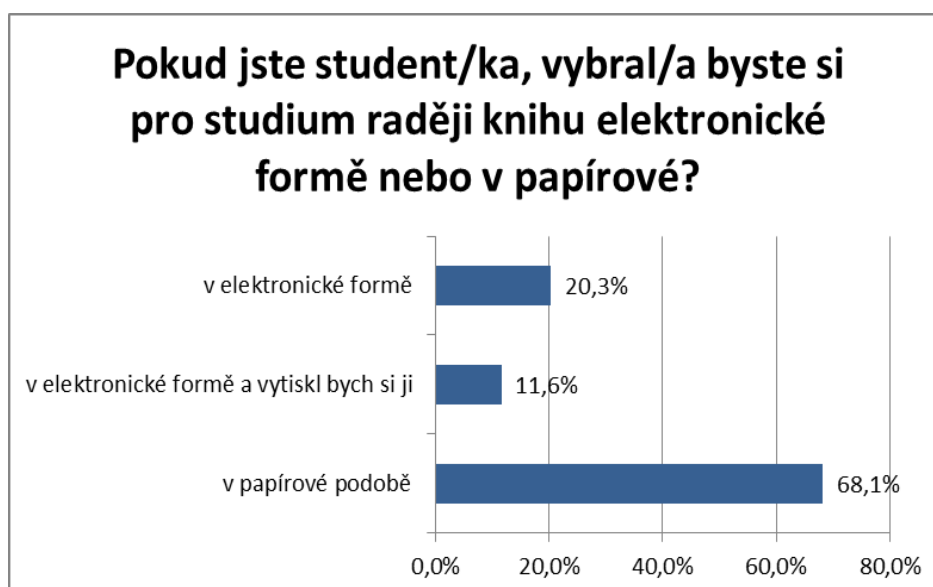
7. Pokud byste si koupil/a elektronickou knihu, jednalo by se nejspíše o:

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
beletrii	33	44,6 %
odbornou literatury a časopisy, další odborné materiály	19	25,7 %
studijní materiály	16	21,6 %
jiné	6	8,1 %

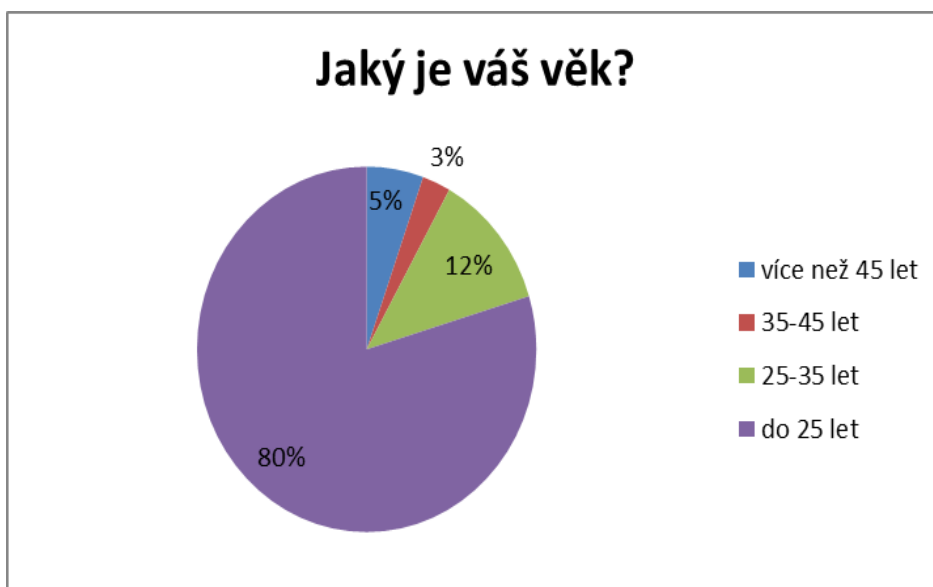
8. Pokud jste student/ka, vybral/a byste si pro studium raději knihu elektronické formě nebo v papírové?

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
v elektronické formě	14	20,3 %
v elektronické formě a vytiskl bych si ji	8	11,6 %
v papírové podobě	47	68,1 %

9. Jaký je váš věk?

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
do 25 let	59	79,7 %
25-35 let	9	12,2 %
35-45 let	2	2,7 %
více než 45 let	4	5,4 %

10. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Odpověď	Responzí	Procentní podíl
základní škola	2	2,7 %
střední škola - výuční list	4	5,4 %
střední škola - maturita	34	46,0 %
jsem studentem VŠ/VOŠ	24	32,4 %
vyšší odborná škola	4	5,4 %
vysoká škola	6	8,1 %

